

ÖGONBLICKSBILD I SPRÅNGET

NBVs årsskrift 2012

NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet.

Årsskriftens intervjuer:

Eva Åhlström.

Övriga skribenter:

Åke Marcusson, Ulla Lingesjö, Fadila Jasarevic och
Mats Jönsson.

Textbearbetning:

Eva Åhlström.

Fotografer:

Torkel Edenborg, Pontus Fagerstedt,
Jessica Hagman och Kjell Mårts.

Layout:

Torkel Edenborg

Adress: NBV, Box 12825, 112 97 STOCKHOLM

E-post: info@nbv.se

Tel: 08-672 61 00

Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38

Hemsida: www.nbv.se

EN 117-ÅRING FIRADE 40 ÅR

1894 bildades Sveriges första studieförbund. Det var Godtemplarordens Studieförbund, som i övertygelsen om att folkbildning var redskapet för att nå folk rörelsen IOGTs mål, valde att bilda förbundet.

Det märkliga är kanske att det sker åtta år innan den första studiecirkeln startades. Men det skedde för att organisera de studiekurser, som då pågick inom folk rörelsen ett antal år. Oscar Olsson, som vi kallar studiecirkeln fader, startade den första studiecirkeln genom att i en artikel i medlemstidningen Reformatorn, den 17 april 1902, beskriva hur studiekurserna skulle reformeras och kallas studiecirkel. Det nya var att en kamratkrets kunde studera tillsammans och att det kunde ske utan speciella lärare. Det räckte långt för att mäta den kunskapsstörst som medlemmarna gav uttryck för.

När nu väl studiecirkeln fanns och med det enorma gensvar den fick, startade Nationaltemplarorden sitt studieförbund 1904 och Sveriges Blåbandsförbund gjorde det 1909. Dessa tre äldsta studieförbund i Sverige slogs 1971 samman och tog sig namnet Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, NBV.

Vi hade alltså all anledning att fira jubileum detta verksamhetsår 2011. Det var en alert 117-åring som firade att det gått 40 år sedan de tre äldsta studieförbunden gått samman. Av denna skrift ser vi att det är en pigg jubilar.

NBV har sina två uppdragsgivare, dels är det uppdraget av staten som preciseras i fyra syften dels är det uppdraget av medlemsorganisationerna att organisera studiecirklar, annan folkbildning och kulturarrangemang för deras medlemmar och deras föreningars utåtriktade aktiviteter. Kamratcirkeln står sig idag lika stark som den gjorde för 100 år sedan när Oscar Olsson startade. Vi märker det främst i engagemanget i medlemsorganisationernas cirklar.

Statens fyra syften med statsbidrag till folkbildningen:

- stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
- bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
- bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället, och
- bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

NBV har de senaste åren ökat verksamheten. Det har skett i en medveten satsning för att ge ännu bättre stöd till medlemsorganisationernas medlemmar men i lika hög grad för att nå ut till människor långt utanför dessa rörelser, statens uppdrag. Det är många medarbetare i studieavdelningarna och förtroendevalda i styrelser som genom sitt engagemang och hårda arbete uppnått dessa resultat. Det har skett i en tid när bidragen till verksamheten inte följer den ökning som skett. För att uppnå resultaten har därför studieförbundet tvingats att i alla led göra ständiga rationaliseringar och söka enklare och billigare sätt att organisera verksamheten. I hela landet har ett Lean-projekt pågått, som motiverat alla NBVare att söka ständiga förbättringar i hur vi arbetar för att nå målen att ge människor möjligheten att utveckla sig själva.

Den lysande ledstjärnan för NBVs alla folkbildare är att nå fram till medlemsorganisationernas medlemmar. Det är det som gett ett så enastående resultat. Ett stort tack till anställda och förtroendevalda, till cirkelledare och verksamhetsdeltagare för ett fantastiskt 2011.

När en verksamhet redovisas med över 1,2 miljoner studietimmar är det svårt att i en årskrift göra verksamheten rättvisa. Vi har valt att här presentera exempel ur den enorma rikedom och variation som finns i hela verksamheten. Det är som att få en ögonblicksbild i språnget. Men det är viktiga bilder som visar på bredd och det fantastiska som kan ske med människor som kommer i kontakt med folkbildningen. Om man ser dessa ögonblicksbilder i perspektivet av att det varje kväll, varje dag, vecka efter vecka, månad efter månad händer små under hos människor som deltar i vår verksamhet.

Åke Marcusson
förbundsrektor

MEDLEMSORGANIS

NBV är uppdragsstyrt, förklarar förbundsordförande Jonatan Hjort. Uppdraget kommer från medlemsorganisationerna, som prioriteras i det fortsatta utvecklingsarbetet. I det ingår satsningen på ett NBV där avdelningarna får större ansvar för att utveckla verksamheten.

– 2011 var ett bra år för NBV, konstaterar förbundsordförande Jonatan Hjort. Vi hade en fortsatt stark verksamhetsökning, framför allt i medlemsorganisationerna som nu står för en femtedel av verksamheten. Vi fick sex nya medlemsorganisationer, och vi satsade stort på kvalitetssäkring.

Fyra av de nya medlemsorganisationerna är bosniska organisationer, som enligt Jonatan Hjort bidrar mycket positivt till dynamiken bland medlemsorganisationerna.

Arbetet med kvalitetssäkring har stått i centrum under året, dels genom det så kallade lean-projektet, som inte längre är ett projekt utan en del av den ordinarie verksamheten med ständiga förbättringar, dels genom en utvecklad modell för cirkelledarutbildning.

– Lean-projektet är ett förbättringsarbete som började under 2010, och som avdelningarna successivt gått in i, förklarar Jonatan Hjort. Det bygger på en speciell metodik, där man analyserar processer i det dagliga arbetet och föreslår utvecklingslinjer för förbättring.

– Man ser var det har gått trögt och följer en modell som gör att man märker när man gör rätt. Det ger påtagliga resultat. Säg till exempel att man kan korta ner tiden för att hantera en närvarolista med en dag. Om alla gör det, innebär det en enorm förbättring.

För 2012 planerar NBV för en jämn och kontrollerad ökning av verksamheten, med fortsatt fokus på medlemsorganisationerna.

– Det ligger i vårt uppdrag från medlemsorganisationerna att bidra till deras och deras medlemmars utveckling, förklarar Jonatan Hjort. Men också att vi ska nå människor utanför medlemsorganisationerna och ge dem en positiv bild av nykterhetsrörelsen och dess verksamhet.

– De senaste åren har vi haft en kraftfull ökning – 70–80 procent på fem år. 2011 hade vi 1 244 320 timmar. Nu planerar vi för en ökning på 3 procent per år. Men vi vill att utvecklingen

i medlemsorganisationerna ska vara starkare, så där planerar vi för en 6-procentig ökning.

Möjligheterna att öka verksamheten styrs till stor del av statsbidragen, som svarar för 52 procent av NBVs intäkter.

– Vi kan inte räkna med några större resurstillskott, och därför har vi större krav på oss att prioritera i verksamheten, säger Jonatan Hjort. Då prioriterar vi medlemsorganisationerna. Och med en viss effektivisering ska vi klara en ökning av hela verksamheten med 3 procent.

Två nyckelbegrepp i den aktuella arbetsplanen är Ett uppdragsstyrt NBV och Ett NBV, med betoning på ett.

– Ett uppdragsstyrt NBV är ett NBV som ger medlemsorganisationerna större inflytande över verksamheten, förklarar Jonatan Hjort.

Därför gör förbundet överenskommelser med medlemsorganisationerna på central nivå om vilken verksamhet som ska genomföras. Överenskommelserna utgör en ram, som nu håller på att fyllas med lokalt innehåll.

– Det säkerställer vi genom att medlemsorganisationerna möter NBV även lokalt. Under året ska vi träffa i princip alla medlemsorganisationer. Det är en process, men när den nått ut till alla på lokal nivå, kommer den att innebära ett nytt sätt att arbeta.

Satsningen på Ett NBV syftar till att samla avdelningar och förbund kring gemensamma idéer om den fortsatta utvecklingen och hur den ska genomföras.

– För att föra folkbildningsverksamheten framåt måste vi se till att avdelningar och förbund arbetar som ett NBV, understryker Jonatan Hjort. Det får inte finnas några skyttegravar eller något gnissel i maskineriet. Avdelningarna är, och ska vara, en aktiv del i NBVs utvecklingsarbete. För att åstadkomma det behövs en annan syn på avdelningarnas roll i det gemensamma arbetet.

– Den kompetens och den kraft som finns i avdelningar-

ATIONERNA I FOKUS

na ska vara det som utvecklingsarbetet bygger på. Vi ska gå från ett uppifrånperspektiv till ett underifrånperspektiv. Förbundskansliet får en mer koordinerande roll.

För att underlätta kommunikationen mellan personal och förtroendevalda i alla delar av NBV utvecklar man nu ett system för videokonferenser, som omfattar alla enheter.

– Då kan utvecklingsarbetet bedrivas mellan avdelningar och medarbetare på avdelningar i stället för enbart mellan förbundet och avdelningarna, förklarar Jonatan Hjort.

– Vi bygger ihop hela NBV till en organisation som strävar efter samma mål. Nu kan någon eller några personer på en eller flera avdelningar få i uppdrag att utforma verksamheten inom ett ämnesområde. Det blir så mycket enklare när man har lättillgängliga kommunikationskanaler.

I Ett NBV är det också nödvändigt att ge de förtroendevalda så bra förutsättningar som möjligt för att sköta sina uppdrag.

– NBV är en komplex verksamhet. Den bedrivs lokalt i nuet, men pengarna kommer senare. Statsbidragen baseras på tidigare års verksamhet och bara i mindre omfattning på den verksamhet som bedrivs just nu. Bidragstilldelningen är svår att påverka.

– Vi behöver se till att våra förtroendevalda får de verktyg som de behöver för att hantera den här komplexa verksamheten. Vi ska identifiera de verktyg som finns och se till att alla förtroendevalda förstår och kan använda dem, så att vi får gemensamt fokus på det viktiga.

Några exempel är prognosverktyg för verksamhetsvolym och ekonomiskt utfall, jämförelsematerial i förhållande till andra avdelningar och verktyg för hur man ekonomiskt värdesätter olika typer av verksamhet.

Verksamhetscheferna spelar en central roll. Därför planeras också en omfattande chefsutbildning med start i höst.

– Vi vill väldigt mycket, konstaterar Jonatan Hjort.

Vi har fått många positiva reaktioner, även om alla kanske ännu inte vet riktigt vad det nya innebär.

Men med Ett NBV blir det lättare att få uppslutning kring en gemensam inriktning.

ETT MÖTE SOM FÖRÄNDRADE LIVET

Ett slumpartat möte på ett café blev livsavgörande för skulptören Salah Omar. Det kan han tacka NBV-konsulenten Jashar Gashi för. Idag håller både Salah och hans fru på att etablera sig i Sverige som konstnärer, samtidigt som de leder cirklar hos NBV.

Den där eftermiddagen kommer varken Salah eller Jashar någonsin att glömma. När Jashar kom in på cafét i närheten av NBV-kontoret i Kalmar, satt Salah där och pratade med ägaren.

– Det är en kompis till mig, säger Salah. Han är kurd, precis som jag, men han kommer från Turkiet och jag från Syrien.

Jashar kände honom också, eftersom NBV brukar ha utställningar på cafét ibland.

– Jag presenterade mig för Salah och började fråga lite om honom, berättar Jashar. Jag pratar lite arabiska och är alltid nyfiken på dem som kommer från arabländer.

Jashar fick veta att Salah är skulptör, utbildad i Aleppo, och bor i Kalmar med sin fru, som också är konstnär, och två barn. Då gick han på SFI och lärde sig svenska. Han hade pratat med socialförvaltningen om att han ville ha en praktikplats som slöjdlärare men handläggaren tyckte att han måste lära sig bättre svenska först.

– Jag bad honom komma till mitt kontor för att se om vi kunde hitta något för honom att göra, säger Jashar.

Det gjorde Salah, och Jashar berättade vad NBV är och vad de kan hjälpa till med.

– Jag blev jätteglad. Det var spännande att få en sådan möjlighet efter nästan två år i Kalmar.

Salah flydde till Sverige med sin familj efter att ha suttit i fängelse i Syrien. Hans "brott" var att han hade en utställning, dit det kom mycket folk.

– Polisen kom och anklagade mig för att bedriva politik för ett kurdiskt parti. Jag försökte förklara att jag var konstnär och att människor kom för att de var intresserade av min konst. Men de trodde mig inte.

En kompis till Jashar hade en lokal som han kunde dela av, så att en del kunde användas som ateljé, och de kom överens om att NBV fick hyra den

– Vi gjorde i ordning lokalen, skaffade verktyg, en arbetsbänk och lite material – trä och lera – och satte igång, berättar Jashar.

Det dröjde inte länge förrän de hade en grupp med både barn och vuxna som ville lära sig skulptera.

– Jag lär dem göra figurer, rita och skära, arbeta med lera, förklarar Salah. De har jätteroligt och vill komma hit ofta.

I ateljén fick också Salah möjlighet att arbeta med sin egen konst – uttrycksfulla träskulpturer i varierande stil.

– Jag arbetar helst i trä, men jag har jobbat en del i sten också. I Syrien arbetade han mycket i bok och mahogny, här i Sverige är favoriten lindträ.

Hittills har Salah haft två utställningar på cafét där han först träffade Jashar. Dessutom har han varit med på den traditionella skördefesten på Öland, där han visat sina skulpturer och fått kontakt med andra konstnärer.

Men det bästa av allt är att han tack vare NBV fick kontakt med Högskoleverket och nu håller på att validera sin utbildning från Syrien. Det gör han på Folkuniversitets yrkeshögskola i Tibro.

– Vi har uppmuntrat Salah och bidragit till att han vuxit, säger Jashar. Det känns fantastiskt. Det här samarbetet har betytt mycket både för oss och för honom.

Salah var klar med första delen av valideringen redan efter en månad. I en andra del fortsätter han med dekormålning och restaurering av gamla möbler.

– Det tar sex månader, och jag hoppas att det ska ge mig större möjligheter att få jobb, säger han.

På helgerna är han cirkelledare hemma i Kalmar, där numera också hans fru Zarifa Dawod, som är bildkonstnär, leder cirklar för både barn och vuxna.

– Hon målar och tecknar, och hon är jätteduktig, säger Salah stolt. I år hoppas jag att hon också kan vara med på skördefesten.

Både Salah och Zarifa har deltagit i NBVs cirkelledarutbildning.

– Första steget än så länge, säger Jashar. Vi väntar lite med steg 2, för det är mycket för honom nu med valideringen samtidigt som han jobbar med att bättra på språket.

– Jag har berättat här på skolan, att jag samarbetar med NBV, berättar Salah. De tycker att det är bra, det ger erfarenhet och praktik för framtida jobb.

HANTVERK SOM PASSION OCH TERAPI

– Hantverk är min stora passion, säger Cathrin Lindgren. Nu har jag fått möjlighet att arbeta med det jag tycker allra mest om och samtidigt hjälpa andra att komma igång. Det känns fantastiskt.

Tillsammans med kompisen Lillemor Bergqvist leder Cathrin hantverksgrupper i Karlstad. Sedan årsskiftet har de "hantverkslördag" första lördagen i varje månad i IOGT-NTO-föreningen Ägirs trivsamma lokaler på Rud.

– Första lördagen i varje månad är fast, men ibland träffas vi oftare. Om vi till exempel håller på med lera, ska den torka och sedan målas. Så vi gör upp från gång till gång när vi ska träffas.

De flesta av deltagarna kommer från IOGT-NTO:s kamratstöd, men träffarna är öppna för alla, och de gör reklam i området för att locka fler.

För Cathrin, liksom för flera av deltagarna, fungerar hantverket som terapi.

– Jag stickar, virkar, tovar – ja nästan allt utom att måla, det är inte riktigt min grej, säger Cathrin. En del är traditionellt – visst kan jag sticka tröjor – men jag försöker hela tiden hitta på nya saker. Virka mattor, sticka kuddfodral som jag sedan broderar. Jag följer många hantverksbloggar för att få inspiration.

Cathrin kom till NBV för 3-4 år sedan, via IOGT-NTO:s kamratstöd. Hon är sjuksköterska, men det är ett tag sedan hon arbetade inom sjukvården.

– Jag har ett missbruk i bakgrunden, berättar hon. Men nu är jag på väg tillbaka, och jag ville göra något inom nykterhetsrörelsen.

Hon sökte upp Anneli Eriksson, som är verksamhetschef för NBV Värmland och hörde sig för om möjligheterna att få jobba där.

– Och det gick bra! Jag har fått en långtidspraktik, via Arbetsförmedlingen, och är jätteglad för det. Hos NBV har jag fått utlopp för min kreativa ådra och samtidigt möjlighet att inspirera andra att komma igång med något som jag vet att de mår bra av. Hantverk är självhjälp, för eget välbefinnande.

Hantverkslördag bedrivs som "annan folkbildning", inte studiecirkel, och rapporteras varje gång.

– Vi kunde ha kört som cirkel, men när vi började var det något nytt, och vi visste inte riktigt vad det skulle bli av det, förklarar Cathrin. Dessutom kan det vara lite olika deltagare från gång till gång, och då passar det inte så bra med en cirkel. Men nu kan alla vara med – en gång eller flera.

– Det har blivit oerhört populärt. De som är med vill fortsätta, och nu vill de inte att vi ska göra uppehåll över sommaren. För tillfrisknande är det viktigt att ha något att göra. Det är inte så bra att ligga hemma på soffan.

I gruppen finns inga prestationskrav. Att träffas och utvecklas i gemenskapen är viktigast. Lokalen på Rud ligger centralt, och det är lätt att ta sig dit även om man inte har bil.

Under våren har NBV och IOGT-NTO-föreningen Ägir vernissage på en utställning. Då ska en del av alstren från hantverksgruppen också vara med. Om någon vill sälja sina alster, kan de sätta en prislapp på dem. Annars går det bra att bara visa upp dem.

– Vi ska informera om utställningen i bostadsområdet, och på vernissagen serveras snittar och alkoholfritt bubbel.

För Cathrin själv är hantverket en gammal kärlek.

– Jag kommer att fortsätta med hantverk i någon form livet ut, försäkras hon. Jag började redan i tonåren. Sedan blev det ett uppehåll när jag gifte mig och fick barn. Nu är barnen vuxna, och jag är frånskild och har en tuff period av missbruk bakom mig. Så nu har jag kunnat ta upp det igen.

– För mig är hantverk terapi. När jag sitter själv och stickar eller virkar, är jag som i en bubbla. Huset skulle kunna rasa ner utan att jag märkte det. Och i gruppen får jag inspiration av andra. Det är otroligt givande.

MUSIK KAN BYGGAS I EN CIRKEL

NBV Göteborg har satsat stort på musik på senare år och har en rad engagerade och musikkunniga cirkelledare. En av dem är Ashar Khan. Hans cirklar arbetar med musikproduktion och med låtskrivande.

Ashar Khan arbetar med ett ungdomsprojekt i Göteborg, "Unga smyckar stan", han driver egna företaget Wama för evenemang och kommunikation, han sjunger, skriver och producerar musik. Sedan något år är han också cirkelledare.

– Jag har kommit i kontakt med NBV på flera olika sätt, berättar han. Jag känner folk som är engagerade där, och jag är nykter och vill gärna arbeta inom nykterhetsrörelsen. Nu senast hade jag en bekant som arbetar på NBV, och det blev en ingång. Jag kände att det var dags att sätta igång några cirklar.

Cirkelledare

Ashar leder två cirklar, där flera av deltagarna är människor som han känner och har arbetat med i olika sammanhang tidigare. De flesta är i 25-30-årsåldern.

– I den ena cirkeln arbetar vi med musikproduktion, alltså med produktioner och arrangemang, hur vi ska lansera musiken och så vidare, förklarar han. I den andra cirkeln arbetar vi med textförfattande och låtskrivande.

Den musik de skapar är "i grunden soul".

– Soul är för mig mer ett uttryck än en musikstil eller genre, förklarar han. Det är ett sätt att förmedla musiken, som kan ha influenser från olika håll. Den kan vara jazzig, rockig, poppig eller alternativ.

– Vi har en poppig ambition men vi arbetar också med att få ett djup i det vi gör. Vi har influenser från ny klubbmusik men också från jazz och folkmusik.

När de var yngre uppträdde några av deltagarna mycket, hade spelningar på många olika håll.

– Det var mycket lärorikt, och det gav erfarenhet som vi har nytta av. Men det vi fokuserar på nu är att få fram inspelat material.

– Branschen har förändrats, fortsätter Ashar. Förr var man ute och spelade för att få möjlighet att sälja inspelad musik. Nu spelar man in musik för att få komma ut och spela live. Idag tjänar man inget på att sälja skivor.

– Nu satsar vi på att få fram så bra inspelat material som möjligt. Vi lägger ner mycket tid på att göra textförfattande, produktion och arrangemang så tilltalande som möjligt.

Ashar har egen produktionsutrustning, som hans cirklar kan använda.

– Men NBV har också utrustning. I dagsläget har jag inte behov av den, men den betyder mycket för många andra musikcirklar.

NBV Göteborg satsar på musik

NBV Göteborg har gjort en satsning på musik de senaste åren, och det har blivit bra, tycker Ashar. De har engagerade konsulenter som arbetar med det.

– Många band som just har startat behöver hjälp med både organisering och finansiering, och framför allt behöver de hjälp med repetitionslokaler, säger Ashar. Och det kan NBV hjälpa till med.

– Studiecirklar är ett bra sätt att organisera arbetet, tillägger han. I cirkeln finns en tanke om utveckling, om att röra sig framåt.

Cirkeln för "cirkeldagbok", där deltagarna kan beskriva och följa sin utveckling.

– Man har en idé från starten om vad man vill göra, och det kan förändras efter ett tag. Man får nya idéer om vad man kan göra för att utvecklas och bli bättre.

De cirklar han leder nu har hållit på ungefär ett år.

– Jag kan tänka mig att vi håller på ett par år till. Sen kanske vi vill avsluta, avrunda det vi håller på med nu men kanske starta om med något annat fokus i en annan cirkel.

Ashar har också deltagit i NBVs cirkelledarutbildning.

– Den är bra och inspirerande, tycker han. Där har man möjlighet att träffa andra som är verksamma i musikbranschen. Det är nyttigt och väldigt givande!

– Folkbildningen behövs! Den är och har varit en stor kraft i samhället.

MUSIKEN BRYTER NYA VÄGAR

Musiken betyder mycket för NBV. Det är en stor verksamhet och den visar vägen för ett bra folkbildningsarbete. Det blir tydligt i NBVs satsning Music Box med utbildning av cirkelledare, live-spelningar och satsning på jämställdhet och integration.

Musik bryter gränser och underlättar integration. I musiken kan människor med olika bakgrund och livsfilosofier mötas, förstå och respektera varandra. Musik är kommunikation, och den är internationell. Musikens språk är detsamma i hela världen. NBV skapar drogfråa mötesplatser, musikhus och spelställen där människor tillsammans utvecklas i musikens – och folkbildningens – värld.

Musiken i NBV har ökat i takt med övrig verksamhet i NBV och svarar idag för nästan 25 procent av alla verksamhetstimmar inom studiecirkel och annan folkbildning. Om man även räknar in kulturprogram utgör musiken närmare 30 procent av all verksamhet inom NBV.

Cirkelledarutbildning för musik

Våren 2011 startade den första cirkelledarutbildningen för musiker och band efter att många efterlyst en specialanpassad utbildning. Music Box nådde under 2011 cirka 200 cirkelledare på sex platser – Göteborg, Härnösand, Karlskrona, Örebro, Nyköping och Luleå. I utbildningen blandas musikutövning och frågor som har med musiken att göra med gruppdynamik, folkbildning och NBV. Deltagarna har också diskuterat kopplingen mellan rockmusik och droger.

Satsningen har fortsatt med utbildning av NBV-avdelningars musikkonsulenter för att de själva ska kunna hålla i utbildningen. Det har redan gett resultat. Våren 2012 har Music Box haft sex utbildningar i Höör, Stockholm, Göteborg, Nyköping och Härnösand med cirka 90 nya utbildade cirkelledare.

Music Box Live Tour

Hösten 2011 genomfördes för första gången i NBVs historia en landsomfattande turné med 16 NBV-band. Musiken larmade i Sundsvall, Nyköping, Örebro, Göteborg, Halmstad, Växjö och Karlskrona. Spelningarna arrangerades av de lokala avdelningarnas musikkonsulenter med UNF som medarrangör.

Music Box försöker också ge cirkeldeltagarna möjlighet till inspelning i studio, fördjupning i mediestrategier för musiker, bra studiematerial, utlåning av PA-anläggning eller mobil studioutrustning.

Jämställdhet

I NBVs musikcirkel är kvinnorna starkt underrepresenterade. Av deltagarna i improvisatorisk musik är bara 11 procent kvinnor. Om man räknar all musik, inklusive kör, folkmusik och enskild instrumentalundervisning, blir andelen betydligt högre. Men den är fortfarande låg. Samma obalans finns i de andra studieförbunden.

För att komma till rätta med obalansen genomförs en utbildning för musikkonsulenter i NBV. Utbildningen genomförs i samarbete med Crossing Borders som arbetar för tjejers rätt till en aktiv fritid. De har tagit fram en speciell modell för att göra det enkelt att handfast ta sig an frågan om att jobba jämställt och inkluderande för att nå nya målgrupper.

NBV Music Box deltar även aktivt i Nätverket 5050 för ett jämställt musikliv, tillsammans med andra organisationer och ett flertal studieförbund.

Musikhus är framtiden

Folkbildningen ska, enligt de syften som fastställts av staten, bedrivas för att utjämna utbildningsklyftor och göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation – oavsett kön, etnicitet, ålder, bostadsort eller ekonomisk kapacitet. Den ska också öka delaktigheten i kulturlivet, vilket i sin tur bidrar till att stärka demokratin.

Allt detta kan musiken bidra till. Men det är förstas betydligt enklare att göra det i egna lokaler och musikhus, där NBV har kontroll på kvalitet, hyressättning och drogfrihet.

Ungefär 30 procent av de närmare 250 000 studietimmarna 2011 genomfördes i NBVs egna lokaler och musikhus. Enligt en undersökning av Musik Net, en samarbetsorganisation för studieförbundens musikansvariga, har det sedan 2007 startats närmare 40 nya musikhus per år i landet. Sedan 2005 har antalet musikhus ökat med närmare 50 procent. Under senare år har NBV satsat på ett nytt musikhus, som stod klart i Umeå 2011.

PERFEKT SOM I EN FILM

Ungdomar som ville göra film, utrustning som bara stod och väntade på att bli använd och ett par nyutbildade experter på medieproduktion. En perfekt kombination, när NBV sammanförde dem.

– Vi kände Anne-Lie Sahlin på NBV här i Falun och fick veta att det fanns ungdomar som var intresserade av film, berättar cirkelledarna Christoffer Persson och Andreas Norling. På fritidsgården Arenan hade de kameror och redigeringsutrustning – men ingen personal som kunde sköta dem. Så vi nappade direkt.

Det var drygt ett år sedan. Då hade Christoffer Persson och Andreas Norling nyligen slutat på Högskolan Dalarna i Falun, där de studerat medieproduktion. De hade också hunnit starta ett eget produktionsbolag.

– Vi satte upp informationslappar i gymnasieskolan, och vi satte in en annons, berättar Christoffer. Några intresserade hörde av sig på engång. De ville prova på att filma och redigera. När vi började, var det sex – åtta som kom, och sedan har det ökat hela tiden.

– De första är kvar fortfarande, och de tog med sig andra, fortsätter Andreas. De berättar för sina kompisar, och så sprider det sig.

Sedan dess har fler och fler ungdomar sökt sig till Arenan för att få göra film.

– Det är en fröjd att få hålla på med både film och ungdomar, tycker Andreas, och Christoffer instämmer.

Sammanlagt är det ett 40-tal ungdomar som deltar mer eller mindre regelbundet, och 15–20 av dem är med i en studiecirkel varje vecka. De flesta går på gymnasiet, några är lite äldre.

Några har slutat för att börja en utbildning på annat håll, men gruppen har fyllts på med nya deltagare.

– En av dem drog igång ett eget team, för att göra en "riktig" filminspelning, berättar Christoffer. Hon fick med sig ett 20-tal andra. De träffas mest på helgerna, och vi är med som fackmän ibland – eller finns till hands på telefon.

På fritidsgården produceras annars mest kortfilm – av mycket blandad karaktär.

– Från början var det mest sketcher, berättar Andreas. Sedan har det blivit allt från skräckfilm till drama. Några gör dramatiska scener – om gräl, otrohet och liknande, andra gör rena konstfilmer som är mer abstrakta.

– Några av ungdomarna vill helst vara skådespelare och stå framför kameran, andra är mer intresserade av att redigera. Men vi försöker se till att alla får en helhetsbild och kan göra både det ena och det andra.

I början vill ungdomarna ha mycket hjälp, men Christoffer och Andreas försöker att inte ta över utan låta dem försöka själva.

– Vi ser till att de förstår hur de ska hantera kameran och redigeringsprogrammet. Men vi kämpar emot instinkten att hjälpa till för mycket, förklarar Christoffer. Det är viktigt att de får komma på själva hur de ska göra.

– Det är fantastiskt att se glittret i ögonen på dem när de upptäcker att de kan själva.

Sammanlagt har det blivit hundratals filmer. Ett 20-tal av dem har lagts ut på YouTube. Några av filmerna har också visats på en liten bio, som finns på fritidsgården.

– I samband med öppet hus eller andra tillställningar på gården har man också visat film, förklarar Andreas.

– Men det vanligaste är att filmerna visas på YouTube – eller att man ser dem i telefonen.

Christoffer och Andreas tittar också på film tillsammans med ungdomarna.

– Grundtanken är att visa filmer som vi tror att de skulle uppskatta men som de inte nödvändigtvis skulle ha sett på egen hand, förklarar Andreas. Det fungerar bra som inspiration för det egna filmskapandet, samtidigt som det ger upphov till intressanta diskussioner både om filmmédiet och om livet i stort.

– Ingmar Bergmans filmer har blivit speciellt populära, fortsätter Christoffer. Som något av "filmnördar" tycker vi naturligtvis att det är jätteroligt att de uppskattar just Bergman.

För Christoffer och Andreas fungerar det bra att kombinera arbetet i det egna bolaget och arbetet med ungdomarna.

De hoppas att samarbetet med NBV ska fortsätta länge.

– Vi tröttnar aldrig! Vi får så mycket tillbaka från ungdomarna. Det är så häftigt att få vara med när de upptäcker hur duktiga de är, säger Christoffer.

NYA MEDLEMS- ORGANISATIONER BERIKAR NBV

Nya medlemsorganisationer med rötter i Bosnien och Hercegovina har förstärkt och berikat NBV, samtidigt som mötet med folkbildningen gett dem verktyg för att lättare komma in i och vara med och påverka det svenska samhället.

Vid NBVs förbundsmöte 2011 välkomnades sex nya medlemsorganisationer. Fyra av dem har rötter i Bosnien och Hercegovina: Bosniens och Hercegovinas Kvinnoriksförbund i Sverige (BHKRF), Bosnien-Hercegovinas Riksförbund (BHRF), Bosniakiska Islamiska Samfundet (BIS) och Bosniskhercegovinsk-Svenska Kvinnoförbundet i Sverige (BSKF).

Nykterhetsrörelsen har därigenom förstärkts med närmare 40 000 medlemmar, och NBV har berikats i fråga om mångfald, erfarenheter och engagemang. NBV har sedan tidigare mycket god erfarenhet av de här organisationerna som aktiva och kreativa samarbetsorganisationer. Nu kan de som medlemsorganisationer vara med och påverka – och påverkas av – utvecklingen av studie- och kulturverksamheten inom NBV.

De nya medlemsorganisationerna vet att folkbildning är en utmärkt metod för att få en förening eller organisation att utvecklas. Genom att samarbeta med NBV får de tips och idéer om hur de kan lägga upp sitt folkbildningsarbete på ett sätt som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.

Demokratiprojekt

Med stöd av NBV har de bosniska organisationerna genomfört flera projekt och aktiviteter för att lära sig mer om att dela makten, lyssna, förstå och uppmuntra initiativ. Med andra ord: att alla ska ha samma rättigheter och behandlas lika inför lagen, att alla ska ha rätt till sin egen åsikt och rätt att uttrycka den.

Bland annat har projektet **"Att vara på riktigt"** genomförts. Syftet är att stärka inflytande och delaktighet i arbetslivet för grupper som riskerar att utsättas för dubbel diskriminering

samt att utveckla kompetensen hos kvinnor som riskerar dubbel diskriminering.

På utbildningskonferenserna **"Kvinnors makt"** utbildades 74 nyckelpersoner från föreningarna. Där fick de möta experter, främst politiker, som delade med sig av sina erfarenheter. Utbildningen har gett dem nya kunskaper, ett fördjupat nätverk och en handlingsplan. På hemmaplan har de sedan kunnat sprida de nya kunskaperna till sina medlemmar, starta studiecirkel, börja nätverka och påverka lokala politiker och makthavare.

Ett annat projekt är **"Ljuset i tunneln"** som handlar om våld mot kvinnor. Målet är öka medvetenheten hos medlemmar om det våld som sker i det tysta. Med folkbildningens metoder vill man ge ökad kunskap och utbilda medlemmarna att vara mer öppna för signaler om våld i nära relationer.

Studiematerial i föreningskunskap har tagits fram speciellt för de bosniska medlemsorganisationerna.

Kulturverksamhet

Varje år arrangerar Bosnien - Hercegovinas Riksförbund i samarbete med lokala föreningar en kulturfestival. Det är en viktig manifestation för bosnierna i Sverige, där deltagare från de flesta föreningar uppträder med folkdans, körsång och andra aktiviteter, medan barn från bosniska tilläggsskolor tävlar i olika ämneskunskaper.

2011 års kulturfestival, som var den 15:e i ordningen, hölls i Halmstad. Den arrangerades av 59 föreningar och hade flera hundra deltagare och tusentals besökare.

NBV MEDVERKAR TILL ETT RIKT KULTURLIV

Med över en miljon deltagare i kulturarrangemang och en bra bit över 100 000 i studiecirkel inom kulturområdet medverkar NBV till ett rikt kulturliv i Sverige.

All denna kulturverksamhet bidrar till människors möjlighet att påverka sin livssituation och skapar ett engagemang för att delta i samhället. Den bidrar också till att bredda intresset för ökad delaktighet i kulturlivet, som är samhällets mål med folkbildningen.

Kulturens betydelse för hälsan har aktualiserats i både riksdag och regering. Det diskuteras kultur för äldre, kultur på recept, barns och ungdomars rätt till kultur och hälsa, och här är NBV en engagerad aktör.

Över 1 miljon deltagare har under 2011 berikats av **kulturarrangemang** inom NBV. Det är en ökning med 22,8 procent jämfört med deltagarantalet för fem år sedan. Antalet deltagare per arrangemang har minskat något, 43 deltagare år 2011 mot 59 för fem år sedan.

Antalet kulturarrangemang har ökat och uppgår nu till över 25 000. Största ökningen noteras i avdelningarna NBV MittSverige, NBV Halland och NBV Norr. Flest arrangemang genomfördes i NBV Sydost och NBV Uppsala län/Gotland, som hade mellan 3 000 och 4 000 arrangemang var under 2011. Kulturens andel av hela NBVs verksamhet var 14,7 procent. Det motsvarar genomsnittet för de svenska studieförbunden.

Ett kulturarrangemang kan variera till form och innehåll. Det kan vara allt från intressanta föreläsningar och debatter till inspirerande konserter och engagerande utställningar.

Inom **studiecirkel och annan folkbildning** är kulturämnen också viktiga. Under 2011 var den största ämnesgruppen Humaniora, språk och konst. Den svarade för mer

än 60 procent av alla studiecirkel. I den ämnesgruppen ingår bland annat estetisk verksamhet, musik och språk. De tre största ämnena var Improvisatorisk musik, Matlagning och Sång och musik i grupp.

Listan över olika kulturcirkel är i sig inspirerande läsning: textilslöjd, konsthantverk, keramik, konsthantverkshistoria, klädsömnad, klädvård, porslinsmålning, metallslöjd, vävning, träslöjd, konstsoömnad mm. Bakom varje rubrik döljer sig skapande verksamhet av och med engagerade människor - kvinnor och män, flickor och pojkar med olika behov, tankar och drömmar.

Statistiken vittnar om tusentals kreativa möten och intervjun med Cathrin i Karlstad, "Hantverk som passion och terapi", är ett konkret exempel på att det bakom varje deltagare i våra studiecirkel finns en historia. Varje deltagare är unik, och varje cirkel kan betyda inspiration, gemenskap och nykunskap.

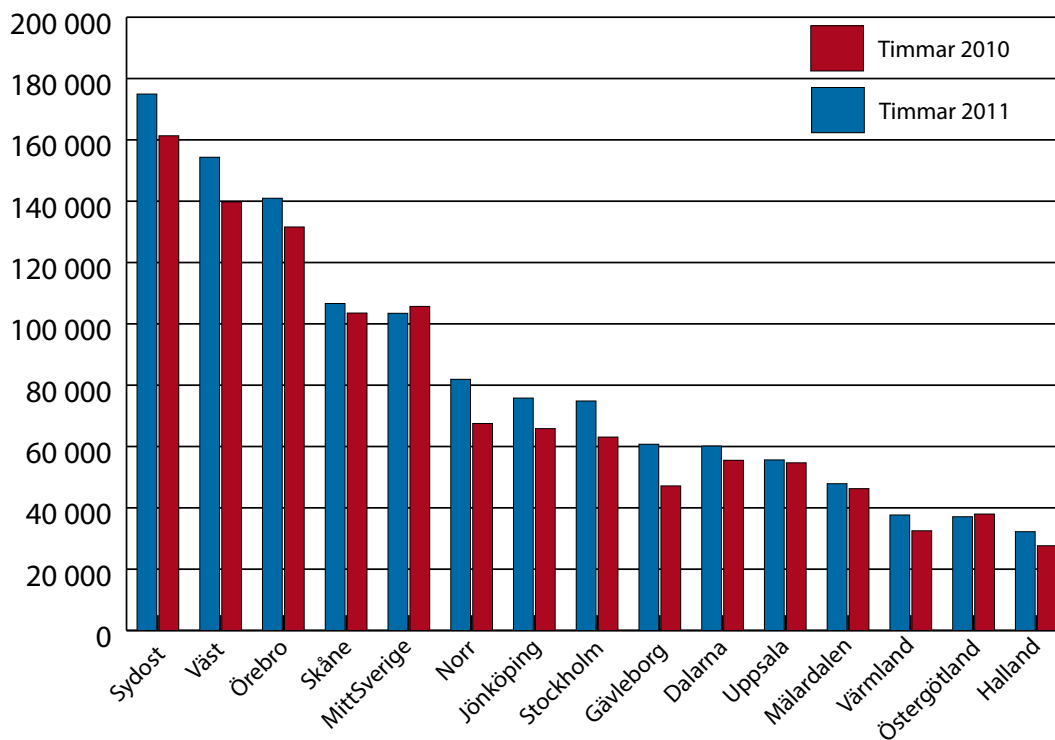
Många av våra **medlemsorganisationer** är sprungna ur folk rörelsesverige från folkbildningens barndom. Medlemmarna i en gammal, traditionsrik organisation som IOGT-NTO har mångårig vana att studera i cirkel och samlas till intressanta kulturarrangemang. Våra bosniska vänner i vår nyaste medlemsorganisation inspireras av den svenska folkbildningstanken att samlas i grupp och växa tillsammans. Särskilt kvinnorna har inspirerats att kämpa såväl för att bevara den egna kulturen och språket som för att ta till sig goda sidor av den svenska kulturen. Här kan man verkligen tala om att folkbildningen bidrar till att stärka och utveckla vår demokrati.

STATISTIK

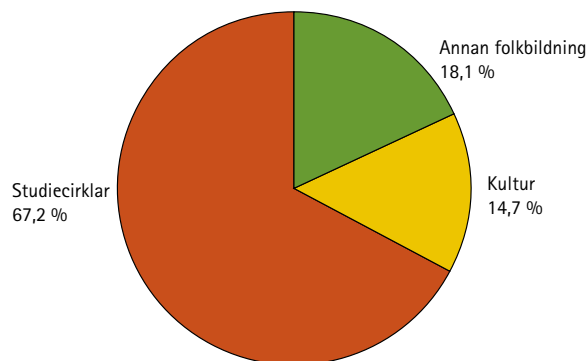
Studietimmar

Totala antalet studietimmar har ökat med 9,1 procent jämfört med föregående år och är nu uppe i 1 244 300. Föregående år redovisades 1 140 200 studietimmar. Under året har alla avdelningar utom två ökat verksamheten.

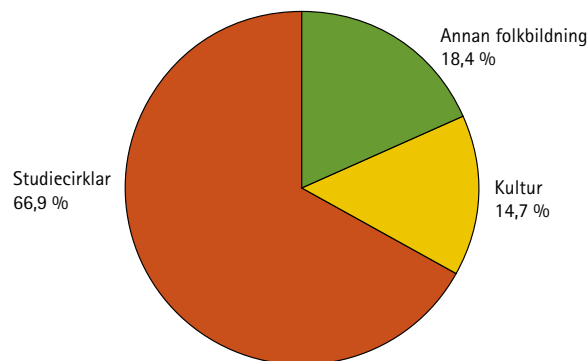
Avdelningens studietimmar 2011 och 2010:

Fördelningen verksamhetsformer 2011

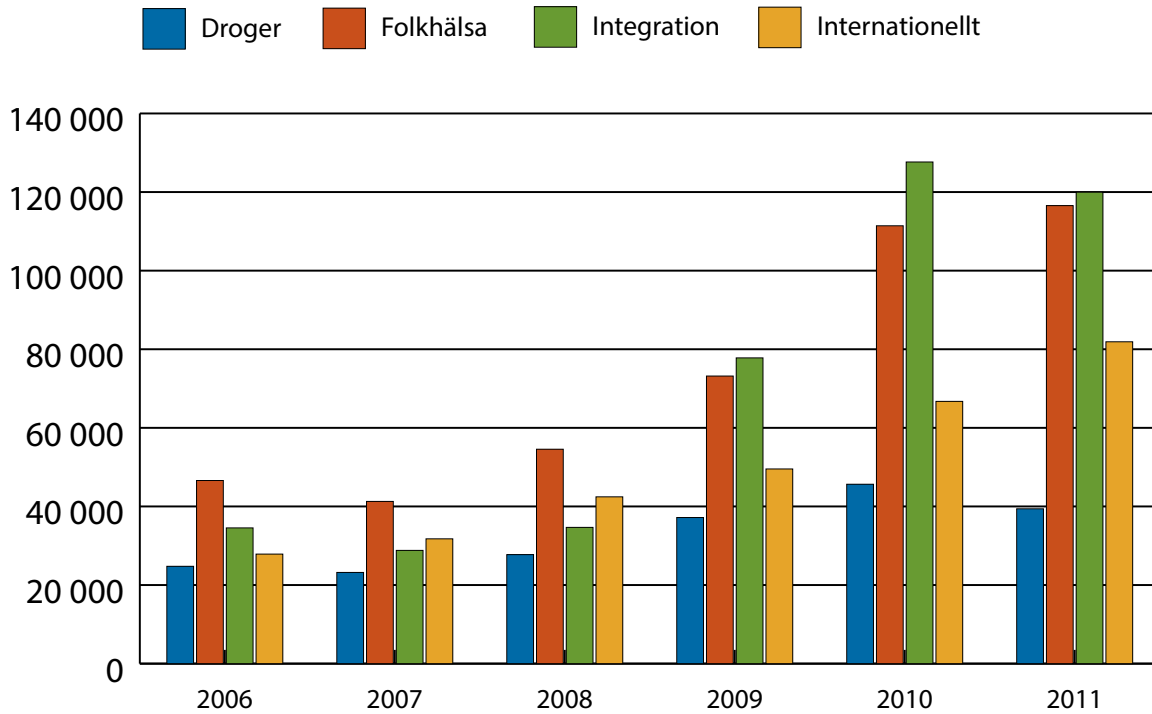

Fördelningen verksamhetsformer 2010

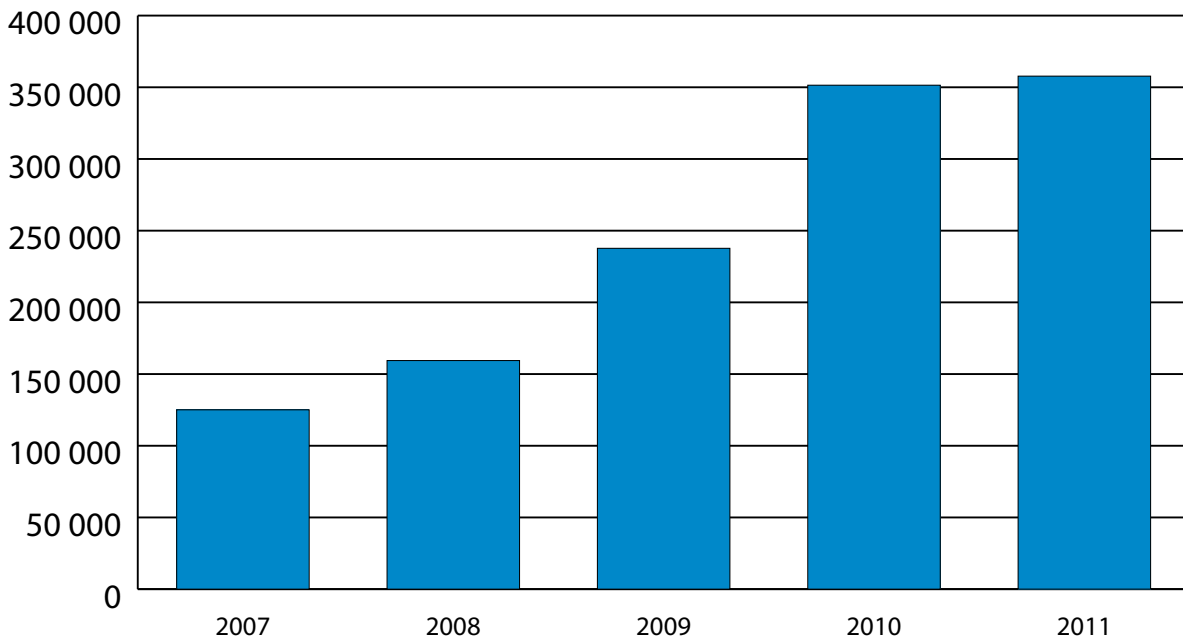

Drygt två tredjedelar av NBVs verksamhet genomförs i studiecirklar. Andelen har ökat med 0,3 procentenheter på bekostnad av annan folkbildning.

Antal studietimmar per stråk 2007 till 2011:

Totalt antal timmar inom stråken 2007 till 2011:

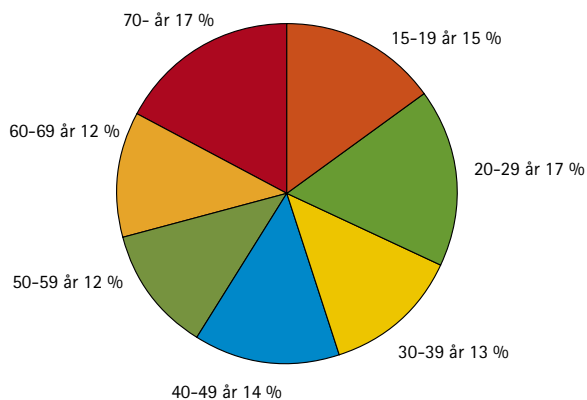

Under 2011 har verksamheten inom stråken ökat med 6 300 timmar. Det är inom folkhälsa och integration som verksamheten ökat, medan verksamheten i stråken droger och internationellt minskat.

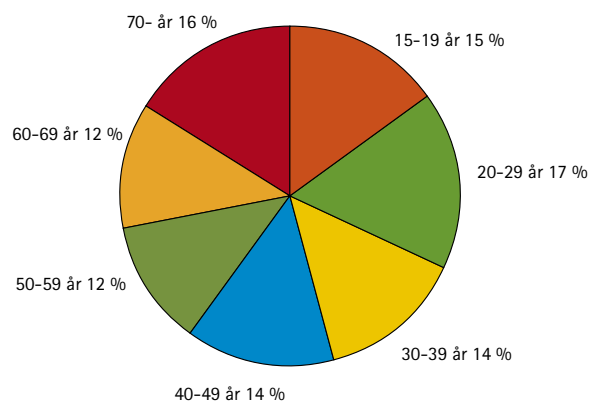
Ålders- och könsfördelning bland deltagare

Innom studiecirklar och annan folkbildning är åldersfördelningen så här hos deltagarna med undantag av deltagare under 13 år och de som saknar personnummer:

Studiecirklar och annan folkbildning 2010

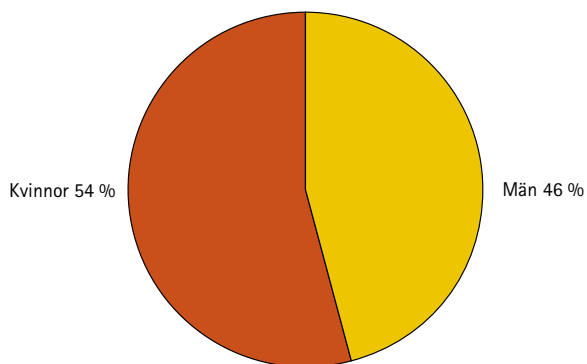
Studiecirklar och annan folkbildning 2011

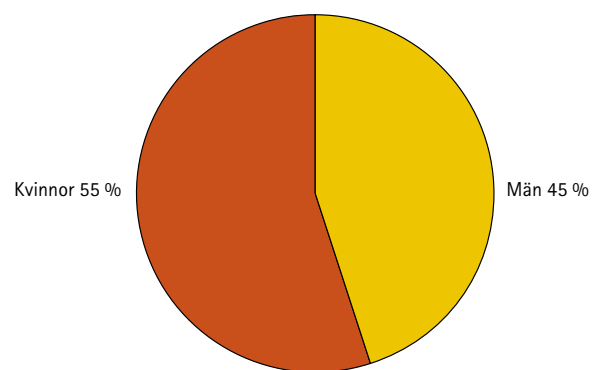
Inom studiecirklar och annan folkbildning är fördelningen mellan åldersgrupper relativt jämn. Förändringar mellan åren är små.

Fördelningen mellan män och kvinnor som deltar i studiecirkel eller annan folkbildning:

Fördelningen 2010

Fördelningen 2011

VÅRA MEDLEMS- ORGANISATIONER

BHKRF – BOSNIEN OCH HERCEGOVINAS
KVINNORIKSFÖRBUND I SVERIGE

MHF-UNGDOM

BHRF – BOSNIEN-HERCEGOVINAS
RIKSFÖRBUND

NSF – NYKTERHETSRORELSENS
SCOUTFÖRBUND

BIS – BOSNIAKISKA ISLAMISKA SAMFUNDET

SAN – SVERIGES AKADEMIKERS
NYKTERHETSFÖRBUND

BSKF – BOSNISKHERCEGOVINSK
–SVENSKA KVINNOFÖRBUNDET I SVERIGE

SFF – SVENSKA FRISKSPORTFÖRBUNDET

RIKSFÖRBUNDET HÄLSOFRÄMJANDET

SLN – SVERIGES LÄRARES
NYKTERHETSFÖRBUND

IOGT-NTO

SVERIGES BLÅBANDSFÖRBUND

JUNIS – IOGT-NTO:s JUNIORFÖRBUND

SBU – SVERIGES BLÅBANDSUNGDOM

KRIS – KRIMINELLAS REVANSCH I SAMHÄLLET

TR – TEMPEL RIDDARE ORDEN

LÄNKENS KAMRATFÖRBUND

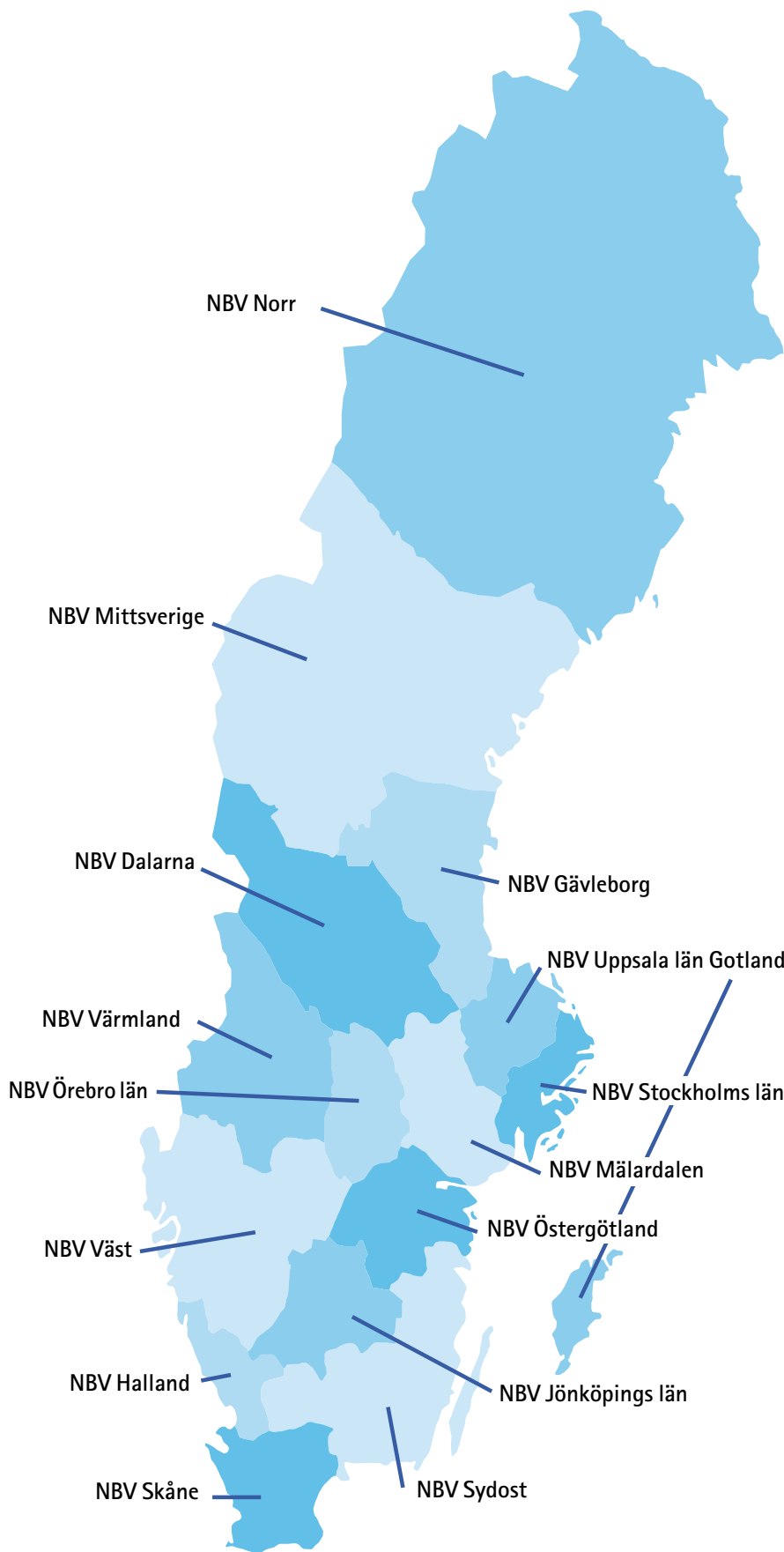
UNF – UNGDOMENS NYKTERHETSFÖRBUND

MHF – MOTORFÖRARNAS
HELNYKTERHETSFÖRBUND

UNGA KRIS – KRIMINELLAS REVANSCH
I SAMHÄLLETS UNGDOMSFÖRBUND

NBV finns över hela landet.
På vår hemsida hittar du
aktuella kontaktuppgifter.

NYKTERHETSÖRELSENS
BILDNINGVERKSAMHET

www.nbv.se